

УДК 94 : 316.752

Хижняк І. А.

**АКСІОЛОГІЯ ПОСТ-ПРАВДИ І ПОСТ-ПОРЯДКУ
В ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА У ПРОСТОРИ
ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПІДСИСТЕМНОГО РЕГІОНУ
«OMNES ET SINGULOS»**

Системно-історичний підхід дає змогу запропонувати положення-гіпотези про аксіологічну диференційованість і поляризованість як глобального, так і регіонального культурного простору, а також про очевидну присутність нерівномірності їх розподілу у різних типах цінностей.

Представлені також пропозиції для можливого запровадження нового напрямку досліджень ціннісних орієнтацій в режимах пост-правди і пост-порядку; сформульована типологія нових категорій цінностей на основі інноваційної, альтернативної методології, що була запропонована на Мюнхенській міжнародній конференції 2017 р.

***Ключові слова:** аксіологія пост-правди і пост-порядку, середовище аксіології поляризованого пострадянського культурного простору, режим пост-правди і*

пост-порядку в альтернативній методології підходів до сучасних глобальних і регіональних викликів.

Хижняк І. А. Аксиология пост-правды и пост-порядка в глобальной среде и в пространстве постсоветского подсистемного региона «omnes et singulos». Системно-исторический подход предоставляет возможность предложить положения-гипотезы об аксиологической дифференцированности и поляризованности как глобального, так и регионального культурного пространства, а также об очевидном наличии неравномерности их распределения в различных типах ценностей.

Представлены также предложения для возможного открытия нового направления исследований ценностных ориентаций в режимах пост-правды и пост-порядка; сформулирована типология новых категорий ценностей на основе инновационной, альтернативной методологии, предложенной на Мюнхенской международной конференции 2017 г.

Ключевые слова: аксиология пост-правды и пост-порядка, среда аксиологии поляризованного постсоветского культурного пространства, режим пост-правды и пост-порядка в альтернативной методологии подходов к современным глобальным и региональным вызовам.

Igor Khyzhnyak. Post-truth and post-order axiology in global milieu along with these of the space inside «omnes et singulos» post-Soviet subsystem region. A hinge of systemic and historic approach empowers to settle a hypothetic set up of the concept for axiological difference and polarization of global and regional space. It also demonstrates its obvious abilities in unevenness and spread inside numerous varieties of certain types of values.

There also emerged other tenders to introduce a definitely new trend for further exploration of post-truth and post-order patterned values. Moreover there has been formulated an update typology based on alternative methodology to have been presented at the Munich International security conference of 2017.

Keywords: post-truth and post-order axiology, axiology milieu of polarized post-Soviet cultural space, the post-truth and post-order rational use for alternative methodology approaches under modern recognized global and regional challenges.

З усього різноманіття теоретичних підходів до вивчення міжнародних відносин в період другої декади ХХІ ст. одним з найбільш продуктивних та найбільш результативних «макропідходів» при аналізі глобальних і регіональних змін можна вважати **системний**, який завдяки своїй **комплексності** дає змогу виділяти **регіональний рівень** та **регіональні підсистеми** в якості самостійних аналітичних об'єктів для подальшого всебічного наукового дослідження. Такий підхід дає змогу вирішувати поряд з теоретичними й досить практичні, прикладні завдання: вичленовувати, підбирати та порівнювати ключові макрорегіони світу і вже безпосередньо на регіональному рівні аналізувати те, як модифікуються глобальні закономірності відповідно до макрорегіональних і регіональних утворень, регіональних

організацій різного типу, власне в межах певних країн, транскордонних та внутрішньокраїнових регіонів.

Питання про регіональні і субрегіональні підсистеми, які пов'язані з новітніми трендами у сучасних міжнародних відносинах, особливо після 2014 р., і які мають безпосередній вихід на глобалізацію, регіоналізацію і фрагментацію (до речі, як і саме поняття регіону і пов'язане з цим конкретне регіональне членування світу), і досі являють собою предмет серйозного наукового дискурсу.

Відповідно до вищезазначеного на перше місце вийшла студія комплексного аналізу різноманітних факторів, які відображають як внутрішньополітичні, так і зовнішньополітичні процеси, пов'язані зі структурними особливостями нової політичної підсистеми «omnes et singulos» (разом і окремо). Вона являє собою продукт 28-річного пострадянського розвитку й існує у вигляді окремого міжнародно-політичного підсистемного сегменту, який окреслює, до того, ще й географічний простір, який займають базові держави цього геополітичного утворення – Росія і Україна. Інноваційна підсистемна складова також має особливо окреслену власну **ціннісну, культурно-цивілізаційну, соціально-економічну і політико-режимну специфіку**.

Вивченню саме вказаного нового, пілотного, підсистемного, субрегіонального, міжнародно-політичного утворення сучасного глобального, цивілізаційного і регіонального розвитку і присвячена монографія автора під назвою «Від «навіки разом» до «omnes et singulos» (разом і окремо). Україна у системному протистоянні глобальних полюсів сили» [1].

Згідно з типами ключових інститутів у кожному з представлених у ній соціумів нова підсистемна, субрегіональна одиниця має відповідні внутрішньопідсистемні складові: *російську* – **«Євразійсько-імперський гамбіт»** і *українську* – **«Держава всупереч»**. Обидва вказаних підсистемних компоненти функціонують згідно з існуючими об'єктивними системними трендами власного внутрішнього розвитку, що склались протягом їхнього 28-річного історичного становлення, і можуть бути також класифіковані як **продукт режимно-системних закономірностей їхнього формування – персоналістський авторитаризм – російський варіант і неопатримоніальна демократія – в українському вимірі**, а також власне як **культурно-цивілізаційна детермінованість кожної з підсистемних складових, які функціонують в окремому, притаманному тільки їм, внутрішньополітичному режимі**.

При цьому зазначимо, що всі наведені підсистемні, субрегіональні складові безперервно взаємодіють і, це очевидно, пересікаються між собою й тісно пов'язані із соціокультурними і національно-ціннісними особливостями цих країн. Крім того, їхня тісна взаємодія дозволяє виділити (відповідно до вже визначених **політико-режимних і культурно-цивілізаційних характеристик**) нове підсистемне утворення «omnes et singulos» як **окрему культурно-цивілізаційну одиницю** з характерною лише для неї **своєрідною, історично непорівняною аксіологією культурного простору**.

Таким чином, представлена студія являє собою логічне продовження змістових аспектів вказаної монографії і може розглядатись як пропозиція для можливого запровадження **нового напрямку дослідження**, а саме – **формування концентрованого виразу у новому аксіологічному просторі й застосування у ньому до цього ще не дослідженої багатомірної структури настанов нового типу**. Тут мається на увазі **політико-режимна трансформація посткомуністичних ціннісних орієнтацій і їхня відповідна адаптація до режиму пост-правди та пост-порядку**, що вже має синхронний вимір в межах як **глобального, так і регіонального аксіологічного поляризованого пострадянського простору**.

В цілому підходи і оцінки суспільної думки в аксіологічно-культурному глобальному і пострадянському просторі, тобто думки і оцінки представників еліт, політичних класів, а також різноманітних соціальних груп про порівняльну політичну, громадську і культурно-естетичну привабливість (або непривабливість) певних, цілком конкретних ціннісних патернів, являє собою перспективний напрямок у вирішенні багатьох важливих історичних, політичних, юридичних, культурологічних і соціально-психологічних проблем сучасної як світової, так і регіональної спільноти.

Положення-гіпотези відносно аксіологічної диференційованості і поляризованості культурного простору та про нерівномірність розподілу емоційної складової всередині останнього були висловлені ще у радянській науковій літературі в 1970-х рр. Зокрема, А. С. Ахієзер і П. М. Ільїн відзначали, що у будь-якій частині планети «вся територія бачиться людьми як своєрідне поляризоване культурне поле з фокусами притягнення та відторгнення» [2, с. 87], що «подальше вивчення системи показників соціальних оцінок території дозволить перейти до складання її спеціальних оціночних карт» [2, с. 91]. У той же час Ю. М. Лотман вказував на те, що «ієрархія культурної значущості несхожих духовних просторів доповнюється ієрархією ступенів їхньої

цінності (залежно від внутрішньої структури даного типу культури); так, виділяються простори, що призначені для державно-політичної діяльності, приватного життя тощо. Емоційна складова естетичного порядку (або інших типів призначення – *I. X.*) також у жодному разі не розподіляється рівномірно всередині культурного простору» [3, с. 49].

Пізніше, вже після розпаду СРСР, у період так званих «нульових років» ХХІ ст. науковий аналіз засадничих демократичних цінностей та їхня роль у розвитку громадянського суспільства у країнах Європи були представлені українським дослідником, доктором історичних наук, професором, член-кореспондентом НАН України А. І. Кудряченком [4].

Аналогічно цікавими є ряд публікацій у царині визначення типів ціннісної ідентифікації у сучасному соціумі, здійснених також українським дослідником, професором А. О. Ручкою [5].

Звичайно, в межах постановки проблеми, що розглядається, необхідно також зважувати на різного роду соціально-психологічні, стереотипно-міфологічні й позаісторичні компоненти аксіологічного характеру, які нерозривно пов'язані з громадянською та суспільною думкою, що існує у соціальному побуті окремих соціумів у різних регіонах глобального і регіонального простору, з їх власними іміджами, аурами, характерними для окремих територій і місць.

Оскільки вказаний набір якостей будь-якого об'єкта складається з тієї чи іншої комбінації притаманних (або не притаманних) йому цінностей, виникає необхідність у створенні достатньо детальної типології цінностей, які функціонують у режимі вже *нової альтеративної методології пост-правди і пост-порядку*, яка була офіційно представлена на Мюнхенській міжнародній конференції в 2017 р. [6]. Крім того, автором пропонується оригінальна типологія цінностей, причому кожен з окремих типів до цього не ходжених цінностей, що презентуються, має власний, очевидний просторовий аспект або «зріз».

На думку автора, після детального опрацювання даного матеріалу, певно, можуть бути виділені принаймні 13 раніше ще не апробованих, а тому і не звичних, типів цінностей. Правда, в межах вказаної студії ми зупинимось лише на трьох з них: *цінностях державно-громадського, режимно-політичного, воєнно-силового та громадянсько-юридичного порядку; цінностях історичного спрямування; аксіології політико-культурного та науково-когнітивного зразка*. Відзначимо, що наведені типи цінностей є валідними як для глобального, так і для регіонального рівнів.

Цінності *державно-громадського, режимно-політичного, воєнно-силового та громадянсько-юридичного порядку* є виразом сили, безпеки, справедливості, законності тощо й відображають природу певного окремо взятого державного утворення.

Цінності *історичного спрямування* являються всім тим, що уособлює та символізує «зв'язок часів», культурну та історичну пам'ять, наступність традицій, місце людини у тій чи іншій спільноті у ряду минулих і наступних поколінь тощо. Після 1991 р. сюди стали також відноситися політико-режимні цінності та аналогічні достоїнства того ж ряду, що з'явилися вже за період відмови від комуністичної ідеології.

Аксіологія політико-культурного та науково-когнітивного зразка базується на знаннях та освітньо-кваліфікаційній «якості населення», а також – на інфраструктурі одержання, збереження та розповсюдження знань: системи освіти, мереж бібліотек, баз даних, ЗМІ, Інтернету тощо.

Крім того, специфічний вираз аксіології в особливо поляризованому пострадянському культурному просторі, рівно як і в окремих регіонах глобального простору, має власні особливості прояву. До речі, режим відтворення *аксіології пост-правди і пост-порядку* напряму залежить від режимно-політичної і духовної атмосфери, що існує у кожному з підсистемних кластерів субрегіонального утворення «omnes et singulos», які формують структуру внутрішньопідсистемних складових як російської, так і української ідентифікації.

Російський сегмент *«Євразійсько-імперський гамбіт»* має два кластера внутрішньопідсистемного відтворення. Перший – *«Кремлівський вимір допуску на перпетуальну персоналістську авторитарність»*, призначений для внутрішнього використання в кордонах Російської Федерації. Другий – заточений на ведення інформаційних операцій виключно *«на експорт»* і визначений як *«Великий» російський інформаційний дивертисмент*. У той же час український набір кластерів підсистемної *партикулярності* виглядає як дует культурно-політичних комплексів зі специфікою *власного, національного внутрішнього контенту*. Перший з них атрибутований як *«Гібридний» акорд неопатримоніальної демократії по-українськи*. Інший спеціалізований сегмент класифікований співзвучно до його відповідної назви *«Заморсько-пошуковий бенефіс»*. Функції обох мають власне політико-режимне і культурно-цивілізаційне навантаження. Перший конституційно має забезпечувати діяльність *внутрішнього суверенітету країни*, а також і культурно-цивілізаційну її

цілісність, в той час як другий належить до *сфери її виходу на міжнародну арену* [7, с. 91].

Отже, спершу звернемося до культурної значущості російського духовного простору, яка пов'язана з внутрішньою структурою її підсистемного сегменту, що призначений для внутрішнього використання – *«Кремлівський вимір допуску на перпетуальну персоналістську авторитарність»*.

Її сучасний внутрішній контент був доволі відверто поданий у програмі радіотелевізійної станції RTVI від 10 серпня 2018 р., яка транслювалась у передачі для російської аудиторії на частотах радіостанції «Эхо Москвы» і у телепрограмі «Особлива думка». Гостем передачі був на той момент професор пілотного ВНЗ, який відповідав за підготовку російського дипломатичного корпусу – МДІМВ, – Валерій Соловей. Так ось, у режимі *пост-правди* він охарактеризував сучасну російську аксіологію *політико-культурного та науково-когнітивного зразка* як «Моральне оскотинення» (моральное оскотинение). При цьому було прямо сказано, що маються на увазі конкретні чисельні події, які відбуваються у сучасній духовній сфері Російської Федерації і наразі сприймаються її суспільством як належне [8].

Інший відомий в Росії політик регіонального рівня, лідер псковського відділення партії «Яблоко», який також є депутатом обласних зборів депутатів 2-х скликань і планував взяти участь у виборах губернатора псковської області у 2018 і 2019 рр., Лев Шлосберг досить докладно і відверто зупинився на певних деталях, які характеризують дії сучасної російської влади.

Насамперед, він звернув увагу на те, що *неправда*, яка напругу асоціюється з *пост-правдою*, стала способом пояснення практично всіх її (влади) дій. Крім того, увага також була звернута на те, що саме *неправда*, яка тиражується на державному рівні, наразі практично втрачає своє первісне значення. Вона стала реально феноменом *пост-правди*, тобто поясненням того чи іншого мотиву, дії, висловлювання. Вона також є невід'ємною частиною професії політика або урядовця. Адже наразі власне *неправда* стала невід'ємною професійною якістю фактично кожного російського державного управлінця. А це вже вказує на повне розкладання «держави російської». Проте є речі, що можуть бути навіть гіршими за це. Це є саме терпимість та допустимість панування в аксіології соціуму самого явища *неправди*. Люди вважають, що за допомогою *неправди* можна управляти і власною владою, і ними самими. Росіяни самі як спільнота вже очевидно деградували як соціум. Це – віддзеркалення колапсу всього суспільства. Вже не існує

внутрішніх захисних механізмів, а питома вага неправди на кожного росіянина стала такою, що люди вже до того призвичаїлись, що все штучне стали сприймати за справжнє.

І все ж, відомий в Росії політик регіонального рівня наголошував на тому, що розраховує власне на людську природу, яка все ще жива, на перпетуальність коду самого життя! А це є ірраціональна субстанція. Вона закодована у кожній людині. Це не містика, а реальність. Вона стане стилістикою буття з того моменту, з якого саме і виникне точка початку повернення з негативу до позитиву [9].

Тут вже у режимі *пост-правди* може бути зафіксований тип цінностей *державно-громадського, режимно-політичного, воєнно-силового та громадянського порядку*, який одержав розповсюдження протягом 28-річного періоду вже за відсутності комуністичної ідеології. Вказаний тип аксіології також став *просторово-синхронним* для вжитку у кластері внутрішньопідсистемного сегменту російської ідентифікації *«Кремлівський вимір допуску на перпетуальну персоналістську авторитарність»*.

Режими *пост-правди* і *пост-порядку* виявились досить сприятливими і для аналогічного типу цінностей, але вже на глобальному рівні завдяки своїй привабливості відносно окремих точкових об'єктів, що розташовані у місцях регіонів теперішньої найбільшої міжнародної напруги.

Мова наразі йшла про багатосторонній удар, що був нанесений по Сирії у квітні 2018 р. Судячи з розвитку подій, американська сторона мала домовленість з росіянами. Висновок слідував з того, що останні перекрыли своїми комплексами ППО екваторію Середземного моря. Американці, у свою чергу, закликали Катар, Саудівську Аравію, Йорданію і, передбачувано, Ізраїль не наносити окремих ударів, щоб запобігти плутанині, що може виникнути під час підведення підсумків. Мало місце також чітке погодження відносно кількості ракет, що випустять по цілях Велика Британія, Франція і США. Погоджувалось також, яким мало бути піар-покриття для остаточного висвітлення у пресі. Тим не менше, досить довго не сходились цифри відносно того, що і куди потрапило: різниця була в 8-10 ракет, цифри уперто не співпадали. Хоча військові завжди допускають вільності у кількісному підрахунку (це їх одвічна «казка» про власні втрати і втрати противника). В результаті виходило, що у свій час покарання Х. Асада за ніби величезний ядерний арсенал було лише вражаючим історично, проте реально відтвореним тільки постановочним перформансом!

Виступ у британському парламенті Т. Мей, де вона наголошувала на необхідності нанесення масованого удару для рішучого обмеження здатності Б. Асада виготовляти хімічну зброю, був ззовні вражаючим. І дійсно, була нанесена велика кількість ударів по цим хімічним складам. І можна лише уявити, що якби там дійсно у великій кількості була накопичена значна кількість хімічної зброї, то у цьому регіоні неминуче б стався хімічний Чорнобиль. Стало очевидним, що глобальний аксіологічний простір і у цьому випадку був обраний як найбільш вдалий зріз культури саме для задіяння *державно-політичного, воєнно-силового і громадянсько-правового типу цінностей*. Словом, мав місце звичайний піар пропаганди і контрпропаганди.

Саме тому в епоху сучасного типу інформаційного мегавпливу надто важко дійти до *правди* або до дійсної суті *глибокого змістовного дискурсу*. А якщо його порівнювати з періодом «холодної війни», що вже стала історією, то тут прямі паралелі, очевидно, також не простежуються. Тому автор ризикне висунути наступну гіпотезу-припущення. В період «холодної війни» йшла боротьба за *інтерпретацію* тієї чи іншої події, тобто, власне, по суті справи, – тієї самої *пост-правди*. Ось є *правда*, а ти *займаєш* по відношенню до неї позицію *пост-правди*. Таким є цей термін останніх років, але він чудово підходить і до епохи «холодної війни». *А ось зараз* ми все частіше зустрічаємося з *політикою* або, іншими словами – з *аксіологією політичного простору*, правда тепер із залученням феномена *пост-факту*. А це вже зовсім інша справа.

Прикладом *пост-правди* через присутність в ній *пост-факту* може служити юридичний казус, який має всі підстави, щоб статись з будь-яким пересічним громадянином. Ви йдете по вулиці зі своєю дівчиною, а група хуліганів нападає на Вас і починає ще й ображати дівчину. Ви вступаєтесь за неї і даєте відсіч нападникам у дуже рішучій формі. А потім, вже у поліції, вони починають розповідати, що вони мирно йшли по вулиці, а Ви з дівчиною напали та ще й по-звірячому побили їх. Ви кажете, що такого не було, а що саме група хуліганів напала на вас. У підсумку ніхто не заперечує *події, факту* того, що відбулась *сутичка*. Проте тут мова вже пішла про ту саму боротьбу за *інтерпретацію* того, хто був правий, а хто винний.

Ось цим і займались, в основному, в період «холодної війни». *Події* були, літаки збивали, удари наносили, топили кораблі, підводні човни, а потім вже починали *інтерпретувати* всі *факти*, що мали місце.

Наразі ж доводиться мати справу з ситуацією, коли вся *політика* реально зводиться лише до *розмов* про існуючі або *неіснуючі події*.

Мова наразі пішла про *природу суті* цих самих **пост-фактів**. А світ тим часом занурився у здогадки: де ж дійсно була ядерна зброя С. Хусейна? Яким же чином все-таки отруїли Скрипалів? Який вид хімічної зброї був застосований у Дамаску?

Правда тут вже починає йтися про «гібридні» різновиди видозмін власне цієї самої **пост-правди**, що виникли. А вся їх «гібридність» полягає у тому, що одна **пост-правда** має шанси і передумови, а також нібито доказову базу, яка може бути оприлюднена або доведена за певних умов. У той час як *інша пост-правда* просто **не існує** тому, що її просто не може бути як такої.

Видання «The Wall Street Journal» у статті, що була опублікована у квітні 2018 р., зробило детальний аналіз заяв президента Франції Макрона відносно присутності хімічної зброї в Сирії. В один ряд були вставлені вирази: «за свідченням», «згідно заяв», «скоріше за все» тощо [10]. Тобто абсолютно непрямі або побічні згадування без зазначення фактів, доказів, мотивованих тверджень, хоча з прямим натяком на наявність цілком реальної доказової бази.

У той самий час як *інша грань «гібридної» пост-правди*, яка ніби **не існує** і про неї ніхто **не знає**, хоча у синхронному вимірі відома всім і зрозуміла для решти світу, на практиці уперто заперечується.

Все наведене вище ми ведемо до того, що зараз абсолютно відповідально можна стверджувати, що ніхто з нас до цього *ніколи не зустрічався* і навіть *не був свідком відтворення політики пост-факту* у таких масштабах. Крім того, коли на всіх рівнях **факти**, що дійсно **існують** насправді, як би то елементарно ігноруються, а ті, яких і зовсім **не було** взагалі, наразі *спокійно і навіть офіційно видаються за реальні* і, більш того, на них вибудовують «велику політику». Прикладами подібних *інформаційних нововведень* можуть бути проекти «торжества «руського мира»», міфи про категоричну «ніби непричетність» пресловутих «зелених чоловічків» до першої фази анексії Криму, категоричні заперечення присутності збройних сил РФ на Донбасі або відсутності чисельних війн у різних регіонах світу за домовленістю чи ніби «понарошкку», переведення на Україну вини за збиття малайзійського «Боїнгу» у липні 2014 р.; цей ряд можна продовжити.

Ось в цьому й полягає **парадокс існування сучасної істини**, закладений у набір типів *історичних цінностей*, що активно пропагуються й поширюються в межах російського підсистемного сегменту, призначеного для використання на експорт і атрибутованого нами у згаданій монографії як «**Великий**» *російський інформаційний дивертисмент*». Цінності такого «політико-режимного, утілітарного»

характеру відповідно до їхньої власної природи ніби «надбудовуються» над аксіологією загальнолюдської ідентифікації і намагаються акумулювати в собі (правда поки з недосить зрозумілою перспективою) весь спектр цінностей, що залишилися. Крім того, «ціннісні неофіти» наразі намагаються грати по відношенню до їхніх класичних достойників інтегруючи і результуючу роль.

У практичному ж вимірі вже *інша пост-права* про ніби повну відсутність російських регулярних військ на українському Донбасі на практиці все одно відтворилась (згідно з російськими неурядовими джерелами) у їхніх реальних втратах. У період з 21 жовтня 2014 р. по 14 травня 2015 р. кількість загиблих складала 7869 чоловік. Крім того, за іншими оцінками, втрати російських військовиків у період з травня по грудень 2014 р. разом з так званими «народними ополченцями» і цивільними особами оцінюються у 9695 чоловік. А у сумі загальна кількість втрат лише за вказаний період вже дійшла до 17 386 осіб тільки з числа тих, хто вважаються загиблими [11, с. 30].

Режими *пост-правди і пост-порядку* також знайшли свій системний вираз і у культурному просторі, вже визначеному у нашій системі типологій як *сегмент політико-культурних і науково-когнітивних цінностей*. Тут насамперед мається на увазі певно штучний, на наш погляд, водорозділ, який проведений у *ціннісно-методологічних азимутах* підсистемного утворення української ідентифікації «*Гібридний» аккорд неопатримоніальної демократії по-українськи*», яке призначене для використання всередині країни. Тут йдеться про сучасний дещо надуманий поділ між історичними, політичними та іншими гуманітарними науками. Справа в тому, що у глобальному аксіологічному і культурному просторі у контексті, що наразі розглядається, ще раніше, а саме, у перші повоєнні роки, відбулись воістину тектонічні зрушення.

Після закінчення Другої світової війни інтелектуальні досягнення міжвоєнного періоду були піддані критиці за утопізм, а замість Ліги Націй, що не виправдала сподівань, були створені дещо інші механізми міжнародного співробітництва і забезпечення колективної безпеки – Організація Об'єднаних Націй (ООН) і ряд її спеціалізованих установ, у тому числі ЮНЕСКО. У 1948 р. під її егідою в Парижі пройшла міжнародна конференція «Методи в політичній науці», на якій було визначено **предметне поле політичної науки, тобто сучасної політології.**

I. Політична теорія:

1) Політична теорія;

2) Історія політичних ідей.

II. Політичні інститути:

- 1) Конституція;
- 2) Національний уряд (government);
- 3) Регіональні і локальні органи управління;
- 4) Державне управління (public administration);
- 5) Економічні і соціальні функції уряду;
- 6) Порівняльні дослідження політичних інститутів.

III. Партії, групи та суспільна думка:

- 1) Політичні партії;
- 2) Групи і асоціації;
- 3) Участь громадян в органах управління (government administration);
- 4) Суспільна думка.

IV. Міжнародні відносини:

- 1) Міжнародна політика (international politics);
- 2) Міжнародні організації і управління;
- 3) Міжнародне право.

Як бачимо, згідно класифікації ЮНЕСКО, студії міжнародних відносин складають частину *політології як наукового напрямку*. Для США такий підхід багато в чому є характерним і для сучасного періоду. Наприклад, Ф. Шуман наступним чином писав про вивчення міжнародних відносин стосовно періоду, що співвідноситься з хронологією 1950 р.: «Не дивлячись на зростання числа спеціалізованих шкіл, інститутів та інших різноманітних засобів співробітництва серед спеціалістів, «міжнародні відносини навряд чи можуть розглядатись або можуть бути визнаними як *окрема сфера* або як *відособлений серйозний науковий напрямок досліджень*. Скоріше це безліч субдисциплін – політичні науки, історія, економіка, право, психологія, соціологія тощо. Методи міжнародних відносин невід’ємні від методів інших соціальних наук, від яких власне і виникли міжнародні відносини як предмет вивчення. За виключенням спеціального лексикону, «реалполітік», геополітики та міжнародного права, термінологію та шляхи вивчення міжнародних відносин неможливо різко відділити від методів студійності та термінології насамперед історії, політології, економіки і когнітивних дисциплін» [12, р. 578].

Нехай наші підходи не здадуться Вам нетрадиційними або надто відвертими. Ми лише хотіли висвітлити роль тих, хто *замовляє відтворення* сучасних глобальних і регіональних цінностей, а також показати ті підсистемні структури, що їх *створюють і нав’язують* для

подальшого відповідного їхнього *сповідання та визнання*. Нашою метою є також показати нечисельну множинність підходів до тих істин, які раніше традиційно вважались непорушними.

Використані джерела та література:

1. Хижняк І. Від «навіки разом» до «omnes et singulos» (разом і окремо). Україна у системному протистоянні глобальних полюсів сили: монографія. К.: Саміт-Книга, 2018. 416 с.
2. Ахизер А. С., Ильин П. М. Задачи разработки социальных оценок территории в условиях научно-технической революции // Изв. АН СССР Сер. географ. 1975. № 1. С. 86-92.
3. Лотман Ю. Художественный ансамбль как бытовое пространство // Декоративное искусство СССР. 1974. № 4. С. 50-52.
4. Кудряченко А. Засади демократичні цінності та їх роль у розвитку громадянського суспільства у країнах Європи // Розвиток взаємодії держави і громадського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ.конф. (12 грудня 2012 р. м. Київ / упоряд. В. М. Яблонський, О. А. Корнієвський, П. Ф. Вознюк. К.: НІСД, 2013. С. 28-38; Кудряченко А. І. Випробування європейських демократичних цінностей викликами глобалізації // Європейські культурно-історичні цінності: ретроспектива і перспектива: збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Зернецької // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2018. С. 5-16.
5. Ручка А. Ціннісна зміна як провідна тема сучасного соціального аналізу // Український інформаційний простір. 2013. Ч.1. С. 163-168; Ручка А. Цінності і ціннісна зміна в соціологічній перспективі // Мінливості культури: соціологічні проєкції / Н. Костенко. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. С. 41-75; Ручка А. О. Ціннісні тренди в контексті сучасних модернізаційних процесів // Історичні та стратегічні імперативи провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Зернецької // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. С. 25-34.
6. Munich Security Report 2017- Munich Security Conference. Post-Truth, Post-West, Post-Order [Електронний ресурс]. URL: <https://www.securityconference.de/en/discussion/munich-security-report/munich-security-report-2017/>
7. Хижняк І. А. Синкретичні ознаки «гібридних» підсистем російсько-українського агломерату спільного геополітичного регіону: самотність геополітичного коду «omnes et singulos» // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Зернецької // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»/ К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. С. 82-92.
8. Радио ЭХО Москвы: Особое мнение: Валерий Соловей. – 10.08.2018 [Електронний ресурс]. URL: www.echo.msk.ru/programs/personalno/1160024
9. Шлосберг Л. Искушение насилием [Електронний ресурс]. URL: <https://www.abouttru.com/2016/01/23527/>

10. Raja Abdurahim, Thomas Grove. Syrian Government Nears Control of Enclave Hit by Suspected Chemical Attack [Електронний ресурс]. URL: <https://www.wsj.com/articles/syrian-government-nears-control-of-enclave-hit-by-suspected-chemical-attack-1523536253>

11. Соколов Б. Последние войны России. К.: Знання України, 2016. 44 с.

12. Schuman F. The Study of International Relations in the United States [Электронний ресурс] // Contemporary political science: a survey of methods, research and teaching. UNESCO, 1950. 713 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/images/0007/000725/072539eo.pdf>.